

Hoe minimaliseer ik de speendip bij mijn biggen?

Enkele praktische tips op een rij:

Het is belangrijk om stress bij biggen rond het spenen zoveel mogelijk te beperken om een speendip te minimaliseren. Uit recent onderzoek¹ blijkt namelijk dat de darmwand aan het einde van de zoogperiode meer doorgankelijk is voor o.a. schadelijke bacteriën en toxines.

- **Verhok de biggen op een rustige manier**

Gebruik drijfschotten om het verhokken te vergemakkelijken. Zorg dat er geen materiaal in de gang staat zodat de biggen niet worden afgeleid. Zorg dat de ruimte waar de biggen naartoe moeten lopen goed is verlicht.

- **Laat de biggen bij voorkeur nog enkele dagen in de kraamstal**

Dit om de stress van het weghalen van de zeug en het veranderen van de omgeving niet te laten samenvallen. In de praktijk is dit, afhankelijk van het gebruikte wekensysteem, al dan niet haalbaar.

- **Speen gezonde biggen met een voldoende hoog speengewicht**

Streef naar een speengewicht van respectievelijk 6 en 7,5 kg bij een speenleeftijd van drie en vier weken.

- **Beperk het mengen van tomen (tot maximaal twee)**

Beperkt het mengen van tomen zo veel mogelijk. Wanneer tomen worden gemengd, moet de rangorde binnen de groep opnieuw worden bepaald. Dit brengt stress en mogelijks een verspreiding van kiemen met zich mee.

In de praktijk is het meestal niet mogelijk om geen tomen te mengen, maar beperk het mengen van tomen tot twee. Het zo weinig mogelijk vermengen van tomen is niet alleen kort na het spenen belangrijk, maar ook in de latere opfokfases.

- **Vermijd een (te) hoge hokbezetting**

Een te hoge hokbezetting is nefast voor de dierprestaties en -gezondheid. De maximale hokbezetting is wettelijk vastgelegd (Tabel 1).

¹Veronique Huyghelen (2015). The pig as animal model for low birth weight infants: focus on small animal development and function. PhD-thesis, Universiteit Antwerpen.

Tabel 1: Minimumnormen vereiste oppervlakte biggen²

Gemiddeld diergewicht	Vereiste oppervlakte
Tot 10 kg	0,15 m ² /dier
10 tot 20 kg	0,20 m ² /dier
20 tot 30 kg	0,30 m ² /dier

Een lagere densiteit kan voordelen bieden naar competitie (minder dieren/voeder- en drinkplaats), frustratiegedrag, infectiedruk en stalklimaat. Proeven uit het demonstratieproject '[Economische en technische kengetallen' in het moderne varkensbedrijf](#)' wezen uit dat bij een lagere hokdensiteit tijdens zowel de biggenfase (0,36 i.p.v. 0,30 m²/dier) én de vleesvarkensfase (0,85 i.p.v. 0,65 m²/dier) de dagelijkse groei hoger kan zijn. De voederconversie werd niet beïnvloed.

* **Zorg ervoor dat de biggen voldoende (kunnen) eten**

Zorg dat de biggen onmiddellijk na het spenen de mogelijkheid hebben om voldoende voeder op te nemen.

o Geef in de kraamstal al vast (snoep)voeder

De biggen vast voeder leren opnemen begint al in de kraamstal door het ter beschikking stellen van bijvoorbeeld een speenvoeder (of prestarter).

o Zorg voor voldoende voederplaatsen in het hok

De eerste dagen na het spenen creëert u best extra voederplaatsen (1 per 2 biggen). Dit kan bijvoorbeeld door ronde voederschalen vast te maken in de rooster. Nadien wordt aangeraden om minstens één eetplaats per 8-10 biggen te voorzien.

o Voeder meerdere keren per dag

Verstrek in de eerste vier dagen na het spenen extra voeder/meerdere porties per dag om de voeropname te stimuleren.

Voeder in kleine porties, zodat er telkens vers voeder aan de biggen wordt gegeven. Ook de voedervorm speelt een rol: jonge biggen nemen makkelijker vloeibare voeding op vergeleken met vast voeder. Het kan daarom soms nuttig zijn om aan pas gespeende biggen (met een laag speengewicht) , naast het vaste voeder, ook vloeibaar voeder te geven.

o Schakel geleidelijk over van voeder

Verander op het speenmoment niet van voeder. Blijf enkele dagen na spenen het voeder doorgeven dat ze gewend zijn. Wanneer u overschakelt op een ander voeder, doe dit dan geleidelijk. Plotse voederovergangen brengen stress met zich mee, waardoor de biggen minder gaan eten.

* **Geef voldoende vers drinkwater van goede kwaliteit**

Om goed te kunnen eten moeten biggen voldoende kwalitatief water drinken.

o Voorzie voldoende drinkplaatsen

Voorzie één drinknippel per 10-15 biggen. De drinknippels moeten een debiet hebben van 0,5 l/min (lichaamsgewicht van 5 kg) tot 1 l/min (lichaamsgewicht van 20 kg).

²Koninklijk Besluit van 15 mei 2003 betreffende de bescherming van varkens in varkenshouderijen

- Zorg dat de drinkplaatsen vlot bereikbaar zijn
Plaats de drinknippel net boven de schouderhoogte van de biggen. Wanneer er drinkbakjes aanwezig zijn in het hok, vul je deze best vooraf met vers water. Op deze manier leren de biggen snel waar drinkwater ter beschikking is.
- Controleer de waterkwaliteit
Goed drinkwater is vers en van goede kwaliteit. Idealiter wordt de waterkwaliteit (chemisch en bacteriologisch) halfjaarlijks tot jaarlijks gecontroleerd. En dit zowel ter hoogte van de waterbron als aan de drinknippels. De normen voor drinkwateranalyse vindt u terug op de [DGZ-website](#).

* **Zorg voor een goed verlichte biggenbatterij**

De biggen komen na het verhokken in een nieuwe omgeving terecht. Om de biggen te laten wennen aan de nieuwe omgeving is een goed verlichte biggenbatterij een must. Er wordt aangeraden om de eerste drie dagen gedurende 14 uur per dag de verlichting te laten branden (wettelijke norm: 8 uur/dag 40 lux). De biggen vinden hierdoor sneller hun voeder- en drinkbak.

* **Verwarm de biggenbatterij voldoende**

Zorg dat de temperatuur van de biggenbatterij voldoende hoog is wanneer de biggen hierin worden geplaatst (Tabel 2). Biggen die het warm hebben, zijn veel actiever en zullen sneller eten. Bovendien moeten de biggen dan minder energie gebruiken om hun lichaamstemperatuur op peil te houden.

Tabel 2. Insteltemperatuur in functie van diercategorie en seizoen³

	Optimale omgevingstemperatuur	Insteltemperatuur in de winter	Insteltemperatuur in de zomer
Pas gespeende biggen	28°C	26°C	26°C
Biggen 20 kg	25-27°C	22°C	23°C

* **Zorg voor een optimale ventilatie**

Een minimum aan ventilatie is steeds nodig om voldoende schadelijke gassen af te voeren. Vermijd zeker tocht. In onderstaande tabel zijn de minimale en maximale ventilatienormen voor biggen weergegeven. Tot kanaal- en deurventilatie behoren systemen waarbij de lucht laag in de afdeling binnenkomt en tot plafondventilatie behoren de systemen waarbij de lucht hoog in de afdeling binnenkomt (Tabel 3).

Tabel 3. Minimale en maximale ventilatienormen bij biggen³

	Minimale behoefte per dier		Maximale behoefte per dier	
	Kanaal- en deurventilatie	Plafondventilatie	Kanaal- en deurventilatie	Plafondventilatie
Pas gespeende biggen	2 m ³ /u	3 m ³ /u	10 m ³ /u	12 m ³ /u
Biggen 20 kg	4 m ³ /u	6 m ³ /u	15 m ³ /u	18 m ³ /u

³Van Gansbeke S., Van den Bogaert T., Vettenburg N. (2009). Brochure ventilatie en klimaatbeheersing bij varkensstallen.

* **Beperk de infectiedruk⁴**

o Goed reinigen en ontsmetten

Zorg dat de biggenbatterij goed is gereinigd, ontsmet en opgedroogd vooraleer de biggen in de hokken worden geplaatst. Dit is noodzakelijk om de ziektekiemen van de vorige ronde te verwijderen. Een leegstand van minimum enkele dagen wordt geadviseerd.

o Materiaal per afdeling

Het gebruik van materialen per specifieke afdeling (dekafdeling – groepshuisvesting - kraamafdeling – biggenbatterij – vleesvarkens) is belangrijk om de infectiedruk en de versleping van ziektes onder controle te houden. Materialen in een specifieke kleur per afdeling vergemakkelijken het naleven hiervan. Gebruik per afdeling aparte kledij en schoeisel.

o Looplijnen

Respecteer de looplijnen. Bezoek eerst de zuigende biggen, en vervolgens de gespeende biggen, drachtige zeugen en de vleesvarkens. Bezoek en behandel steeds als laatste de zieke dieren. Zonder zieke dieren af in de ziekenboeg of pas euthanasie toe.

o Pas het all-in-all out principe toe

Dit houdt in dat dieren van dezelfde leeftijd als één groep gehouden worden in dezelfde ruimte. Er worden pas nieuwe varkens binnengebracht als alle dieren van de vorige productieronde verwijderd zijn.

⁴Vangroenweghe F., Ribbens S., Vandersmissen T., Beek J., Dewulf J., Maes D., Castryck F. (2009). Varkens gezond houden: handleiding voor bioveiligheid op het varkensbedrijf.